

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ

MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS

Выпуск 33

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
Інстытут гісторыі

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ

MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS

Зборнік навуковых артыкулаў
Заснаваны ў 1957 годзе

Выпуск 33

Мінск
«Беларуская навука»
2023

У чарговым выданні Інстытута гісторыі НАН Беларусі прадстаўлены навуковыя артыкулы і матэрыялы, якія ўводзяць у навуковы ўжытак вынікі археалагічных даследаванняў помнікаў перыяду каменнага і бронзавага вякоў, жалезнага веку, Сярэднявек, Новага і Навейшага часу.

Зборнік навуковых прац разлічаны на археолагаў, гісторыкаў, краязнаўцаў, музейных работнікаў, настаўнікаў і ўсіх тых, хто любіць старажытную гісторыю, цікавіцца матэрыяльнай і духоўнай культурай нашых далёкіх продкаў.

Укладальнік

В. І. Кошман, кандыдат гістарычных навук, дацэнт

Рэдакцыйная калегія:

- В. Л. Лакіза, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (галоўны рэдактар);
А. Г. Калечыц, доктар гістарычных навук, прафесар (намеснік галоўнага рэдактара);
А. М. Аўласовіч, кандыдат гістарычных навук, дацэнт (адказны сакратар);
А. А. Башкоў, кандыдат гістарычных навук, дацэнт;
А. В. Вайцяховіч, кандыдат гістарычных навук, дацэнт;
Д. У. Дук, доктар гістарычных навук, прафесар;
В. І. Кошман, кандыдат гістарычных навук, дацэнт;
П. С. Курловіч, кандыдат гістарычных навук, дацэнт;
А. М. Кушнярэвіч, доктар мастацтвазнаўства, прафесар;
І. А. Марзалюк, доктар гістарычных навук, прафесар,
член-карэспандэнт Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі;
А. А. Мяцельскі, доктар гістарычных навук;
С. А. Піваварчык, доктар гістарычных навук, дацэнт;
А. Г. Сітдзікаў, доктар гістарычных навук,
член-карэспандэнт Акадэміі навук Рэспублікі Татарстан;
М. М. Чарняўскі, кандыдат гістарычных навук;
С. С. Юрэцкі, кандыдат гістарычных навук;
С. Д. Дзярновіч (тэхнічны сакратар)

Навуковы рэдактар

В. Л. Лакіза, кандыдат гістарычных навук, дацэнт

Рэцэнзенты:

доктар мастацтвазнаўства прафесар А. М. Кушнярэвіч,
доктар гістарычных навук прафесар С. П. Віцязь

Выданне падрыхтавана ў рамках выканання падпраграмы 12.1 «Гісторыя» як складанай часткі Дзяржаўнай праграмы навуковых даследаванняў на 2021–2025 гады «Грамадства і гуманітарная бяспека беларускай дзяржавы» (навуковы кіраўнік – акадэмік, доктар гістарычных навук, прафесар А. А. Каваленя), базавага задання «Археалагічная спадчына як фактар забеспячэння гуманітарнай бяспекі беларускага грамадства» (кіраўнік – кандыдат гістарычных навук дацэнт В. І. Кошман).

На вокладцы змешчана ручка ад бронзавай пасудзіны, якая належыць да археалагічнай культуры Блізкага Усходу канца X ст., выяўленая А. В. Вайцяховічам падчас даследаванняў 2021 г. на тэрыторыі селішча на рацэ Менка Мінскага раёна.

ЗМЕСТ

АРТЫКУЛЫ

Калечыц А. Г., Коласаў А. У. Мезаліт Беларусі ў святле новых даных	5
Вайцяховіч А. В. Археалагічны комплекс на рацэ Менка: структура, гісторыя вывучэння, інтэр- прэтацыя.....	16
Коц А. Л., Камінскі І. С. Шавецкая вытворчасць горада Полацка XVII стагоддзя (па матэрыялах археалагічных даследаванняў гаспадарчага падклетка на Верхнім замку ў 2016 г.).....	26

МАТЭРЫЯЛЫ

Киселёва Е. О. Кремневые бифасиальные орудия с территории Белорусского Посожья (по мате- риалам разведок К. М. Поликарповича).....	34
Линевич С. Б. Каменные изделия с проушиной типа «песочные часы», найденные на территории Беларуси.....	43
Кривальцэвіч М. М., Ткачоў А. Ю., Вайтовіч А. У. Какорыца-4 – новы помнік каменнага і брон- завага вякоў у Заходнім Палессі: першыя вынікі археалагічных даследаванняў	49
Сахончык А. Д. Даследаванне курганнага могільніка мілаградскай культуры каля вёскі Дубай Пінскага раёна Брэсцкай вобласці ў 1989 годзе: сістэматызацыя і аналіз крыніц	58
Древило О. О., Макушников О. А. Височные кольца Моховского могильника (X–XI вв.).....	66
Неклюдова Т. А. Деревянные шаровидные навершия («булавы») из археологической коллекции Берестья.....	77
Кунаш А. А. Рэчы асабістай набожнасці індывідуальнага выкарыстання XVII – пачатку XX ста- годдзя з музейнай экспазіцыі кафедры гісторыі славянскіх народаў Брэсцкага дзяржаўнага ўнівер- сітэта імя А. С. Пушкіна.....	84
Кошман В. И. Нумизматический материал иностранных государств из урочища Благовщина: к характеристике места уничтожения периода Великой Отечественной войны (по материалам архео- логических работ 2017 г.).....	94

ПАЛЯВЫЯ ДАСЛЕДАВАННІ

Язэпенка І. М. Паселішча мезалітычнага і неалітычнага перыядаў Ніжня Алба-1 Жлобінскага раёна Гомельскай вобласці (вынікі палявых даследаванняў 2011, 2013, 2017 і 2018 г.).....	106
Вороненко О. В. Новое поселение Красная Горка-1 в урочище Закучье Жлобинского района Го- мельской области.....	117
Ткачоў А. Ю. Археалагічныя даследаванні на тэрыторыі Заходняй Беларусі ў 2020 годзе	124
Бубенько Т. С. Изучение поселений I тысячелетия н. э. в правобережной части Витебского По- двинья в 2019 году	132
Тарасевіч В. М., Плавінскі М. А. Даследаванні некропаля Наўры II Мядзельскага раёна Мінскай вобласці ў 2020 годзе.....	142
Макоўская В. А. Шурфоўка на селішчы каля вёскі Гарадзішча Мядзельскага раёна Мінскай вобласці ў 2020 годзе.....	162
Линевич С. Б., Яскович А. С. Археологическое изучение площадок для производства древесного угля возле деревни Обчин Любанского района Минской области	170
Терентьев И. В., Старовойтов Е. И. Результаты археологических разведок на территории Моги- лёвского района в 2020 году	182
Дзярновіч А. І. Археалагічныя даследаванні Юравай гары ў аграгарадку Крэва Смаргонскага раёна Гродзенскай вобласці ў 2021 годзе.....	188
Костюкевич А. В. Результаты археологического надзора на детинце Новогрудского замка в 2021 году	198

РЭЦЭНЗІІ

Вайтовіч А. У. Пачуць голас іншага (рэцэнзія на: Archaeological Theory in Dialogue: Situating Relationality, Ontology, Posthumanism, and Indigenous Paradigms / R. J. Crellin, C. N. Cippola, L. M. Montgomery, O. J. T. Harris, S. V. Moore. London : Routledge, 2021. 235 p.).....	205
Плавінскі М. А. Асобы і помнікі міжваеннай беларускай савецкай археалогіі ў новых колерах (рэцэнзія на: Асоба і помнік. Беларуская археалогія ў фотаздымках 1920–1930-х гг. [Выяўленчы матэрыял] : [фотаальбом] / склад.: В. М. Тарасевіч, Д. В. Грынё / Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Нацыянальны гістарычны музей Рэспублікі Беларусь. Мінск : Белмытсэрвіс, 2021. 119 с.)....	209
Шуткова Н. П., Королёва Е. П., Галынскі Р. Д. Археалогія летописнага горада (рэцэнзія на: Колединский, Л. В. Верхний замок Витебска (IX–XVIII вв.) / Л. В. Колединский. Гродно : ЮрСаПринт, 2021. 632 с.)	212

ПЕРСАНАЛІІ

Нашы юбіляры

Даследчыца гісторыі археалагічнай навукі (да 60-годдзя Вольгі Уладзіміраўны Мядзведзевай) (С. П. Віцязь, Л. У. Дучыц, Л. У. Калядзінскі)	214
Нястомны даследчык жалезнага веку Беларусі (да 75-годдзя Вадзіма Іосіфавіча Шадыры) (В. У. Мядзведзева).....	216

In memoriam

Класік беларускай археалогіі (да 110-годдзя з дня нараджэння А. Р. Мітрафанава) (18.10.1912–18.04.1988) (В. І. Шадыра).....	221
Памяці Олега Анатолевіча Макушнікова (15.07.1960–03.11.2021) (О. О. Дрэвіло).....	224
Памяці Аляксандра Андрэевіча Егарэйчанкі (23.04.1955–02.12.2021) (П. С. Курловіч, А. У. Вайтовіч)	226

ПРЫНЯТЫЯ СКАРАЧЭННІІ

АСГЭ	– Археалагічны зборнік Государственного Эрмитажа
КСИА	– Краткие сообщения Института археологии Академии наук СССР
КСИИМК	– Краткие сообщения о докладах и полевых исследованиях Института истории материальной культуры
МИА	– Материалы и исследования по археологии СССР
НАН	– Нацыянальная акадэмія навук
РСМ	– Раннеславянский мир
САИ	– Свод археологических источников
ФАНД	– Фонд археалагічнай навуковай дакументацыі
ЦНА	– Цэнтральны навуковы архіў
арх. №	– архіўны нумар
адз.	– адзінка
м.	– мястэчка
ур.	– урочышча
фр.	– фрагмент
экз.	– экзэмпляр

Навуковае выданне

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ

MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS

Зборнік навуковых артыкулаў

Выпуск 33

Рэдактар *Н. Т. Гаўрыленка*

Мастацкі рэдактар *Д. А. Комлеў*

Тэхнічны рэдактар *М. В. Савіцкая*

Камп'ютарная вёрстка *І. У. Счаснюк*

Падпісана да друку 20.07.2023. Фармат 60 × 84¹/₈. Папера афсетная. Друк лічбавы.

Ум. друк. арк. 26,51. Ул.-выд. арк. 25,3. Тыраж 100 экз. Заказ 155.

Выдавец і паліграфічнае выкананне:

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецкі дом «Беларуская навука».

Пасведчанні аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў
№ 1/18 ад 02.08.2013, № 2/196 ад 05.04.2017. Вул. Ф. Скарыны, 40, 220084, г. Мінск.